

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Commentaria Vetustissima & profundissima Super Canticvm Canticorum Salomonis Qvod Hebraice Dicitvr Sirhasirim

Wolbero <de Sancto Pantaleone>

Coloniae Agrippinae, 1630

Versvs X. Descendi in hortum nucum, vt vidèrem poma conuallium, & inspicerem si flouissent vinea, & germinassent mala punica.

urn:nbn:de:hbz:466:1-10027

& Sacramentum & rem Sacramēti, hoc est virtutem interius operātem accipiunt: dum ipsi Hæretici Sacramentum quidem non autem rem Sacramenti sumere comprobentur, ideoque illorum collectio non est terribilis vt castrorum acies ordinata, quia quantum ad eos nō hoc operantur Sacramenta, quæ nullæ eis conferunt remedia.

VERSUS X.

Descendi in hortum nucum, vt viderem poma conuallium, & inspicerem si floruissent vineæ, & germinassent mala punica.

Postquam dilectus pulchritudinem dilectæ sanctæ videlicet Ecclesiæ, gratiosa prosecutus est laude, cuius tamen eadem laus ex ipso est, qui sua gratia illam sibi exhibuit, non habentem maculam aut rugam, ostendit in sequentibus, propter incredulitatem Iudaici populi istam promeruisse donum & meritum fidei, sicut dicit Apostolus, *illorum delicto salus gentibus, & delictum eorum diuitia mundi, & diminutio illorum diuitia gentium.* Qui enim istam admiratiuo modo extulit, eodem modo illam deprimat, quia ista credente & verbum Dei suscipiente, illa neque credere neque ipsum verbum suscipere voluit: vnde scriptum est de ea in Euangelio, *Marc. 6. & mirabatur, haud dubium quin Iesus, super incredulitate illorum.* Di-

cit ergo, *descendi in hortum nucum,* quid fuit eius descendere nisi de diuinitatis suæ celsitudine in mundum istum nascendo venire, deinde omnia humanitatis infirma tollerare? nonne hæc omnia suo ordine completa quidam descensus fuerunt? vbi autem descensus isti celebrati sunt? nonne in Iudæa? Denique ipse Dominus dicit, *non sum missus nisi ad oues quæ perierunt domus Israel,* hoc est enim quod hic dicit, *descendi in hortum nucum;* Hortus enim nucum non inconuenienter dici potest gens Iudæorum: sicut enim in nuce sub cortice & testâ nucleus tegitur, ita apud Iudæos spiritualis intelligentiæ dulcedo sub duritia literalis superficiæ absconditur. Illa ergo gens *hortus nucum* dicitur, quia quamuis propter legalium vtilitatem præceptorum & obseruationum, quæ suo tempore florebant, suisque obseruatoribus vsque ad tempus gratiæ proderant, *hortus* dicatur, omnia tamen futura Ecclesiæ Sacramenta in eo sub figura, quasi sub nucis cortice latebant. In hunc itaque hortum Dominus descendit, quia imprimis Iudaico populo suæ carnis præsentiam prædicando & miracula faciendo exhibuit.

Quare autem in hunc hortum descendit? vt viderem, inquit, *poma conuallium,* hoc est, vt cognoscerem, vtrum aliqua fructum fidei & iustitiæ fecissent, atque ratione ostendente intelligerent, quod ex ope-

Descensus dilecti in hortum nucum fuit natiuitas eius in Iudæa.

Matt. 15.

Iudæa cur hortus nucum dicatur.

Quid per poma conuallium accipiendū.

videre vel
cognoscere
Dei quale
sit.

operibus legis iustificari non possint, sed ex fide quam proposui credentibus per gratiam noui testamenti. Dico autem ut cognoscerem, non quod hoc vel aliud quid in præscientia mea ab æterno non habuerim, qui vbique sum, & cui omnia præterita & futura semper præsentia sunt, sed humano more loquens, eorum opera mundo ostenderem vtrum sequenda essent an non. Cur verò dico *conuallium*? propter humilitatem literæ quam carnaliter exequuntur, siue propter vmbra legis qua circumdatur, ne veritatis suæ luce illustrentur.

Et inspicere si florissent vineæ, hoc est si saltem aliquem saporem spiritalis intelligentiæ concepissent, ut aliquo initio boni operis fidei se applicuissent: vineæ enim dicuntur domus Israel, quæ per tribus duodecim distinctæ sunt; quæ cum vineæ dicantur, propter distinctionem tribuum, vna tamen dicuntur vinea, propter vnam legis obseruantiam; sicut cum multæ nunc dicantur Ecclesiæ propter diuersitatem locorum, vna tamen dicitur Ecclesia propter vnitatem fidei. Quod verò vniuersitas illius populi vinea Domini dicatur. Propheta testatur, vinea, inquit, Domini domus Israel est; de qua dicit & Psal. 79. *mitta, vineam de Aegypto transtulisti, sed cum expectarem ut hac vinea floreret & vnam faceret, fecit labruscas:* nam postquam gentes credi-

derunt, ipsi in incredulitate permanserunt.

Descendi etiam ut inspicerem si germinassent mala punica, hoc est, ut non tantum in me crederent, sed etiam pro me patiendi voluntatem haberent: at illi neque credere, neque aliquid propter me pati voluerunt, quin imò me eis prædicantem, & viam salutis ostendentem occiderunt.

Alio quoque modo per similitudinem *nucis* hanc particulam præsentis cantici exponere non videtur onerosum, quatenus Lector eligat, quod in his melius & rectius pensat. Hortum *nucum* vniuersitatem generis humani accipere non videtur absurdum: in nuce enim tria considerantur, cortex, testa, & nucleus: in humano autem genere constat homo carne, ossibus, & anima; carnis namque materies est quasi cortex, virtus verò ossibus est quasi testa, porro animæ dulcedo est quasi nucleus: Et sicut nucleus cortice & testa tegitur, ita anima carne & ossibus vestitur. Unde his tribus hominum constare Iob considerans dicit, *pelle & carne vestisti me, ossibus & nervis compegisti me.* Et ut tertium quod duo illa viuificat: & vegetat, hoc est animam ostenderet, subdit, *vitam & misericordiam tribuisti mihi.* In hortum ergo *nucum* Christus descendit, quando humanam naturam in hunc mundum veniendo suscepit.

Et quare? ut videret pomum *conuallium*,

Ff 2

hoc

Per germinationem malorum puniceo patiendi pro Christo voluntas accipitur.

Per hortum nucum quoque humani generis vniuersitas significari potest.

Iob 10.

Ibid.

Vineæ dicuntur domus Israel propter distinctionem tribuum, vna vinea propter vnam legis obseruantiam.

Esa. 5.

Psal. 79.

Esa. 5.

Quomodo hoc est, ut visitaret humiles fructum iustitiæ habentes, eosq; sibi eligeret, videre quippe eius eligere est, quatenus humiles veniens, insinuaret se humiles & obediens suscipere, sicut scriptum est, & humiles spiritu saluabit. Descendit quoq; ut inspiceret si floruisent vineæ, & germinassent mala punica, hoc est, si fidelium Ecclesiæ rectè viuendi siue docendi studium inchoassent, & vsq; ad mortem in eius dilectione perseuerare contenderent, quatenus suum eis adiutorium impendendo ipse & inspirator & cooperator existeret, quemadmodum eis promittens dicit, *ecce ego vobiscum sum omnibus diebus vsque ad consummationem sæculi.*

Matt. 28.

Conuail- dum, & v- trum ger- minassent mala pu- nica & flo- ruissent vi- nea.

VERSVS XI.

**Nesciui: anima mea conturbauit me, propter quadrigas Ammadab.*

Argumen- tū Iudæo- rum quo contendūt probare nouam le- gem non fuisse ne- cessariam.

CAusam ignorantia ex cæcitatibus præ tendit populus Iudæo- rum, quod postquam lex data fue- rat, quæ eos iustificaret & saluaret, & hanc Deus multis signis, & mag- nis sanctorum Patrum authoritati- bus confirmasset, impossibile foret hanc aliqua nouitate euacuari cum Deus sit incommutabilis, nec hu- mano more aliquid in vno tem- pore dicat, præcipiat, & instituat, quod alio tempore prohi- beat & destruat. Si enim, in- quiunt, hoc in futuro displicet

quod nunc placet, mutabilis est, quod absurdissimum est dicere, nec aliqua ratione potest constare, Deum mutabilē esse. Si autem ipse incommutabilis est, verba quoq; eius atq; præcepta incommutabilia sunt: sed quia ipse est omnino incommutabilis, quicquid dixit vel constituit, fixum & incommutabile esse necesse est: nullam ergo legem secundam & nouam posuit, ut primam & antiquam destrueret.

Quibus respondetur, conceden- dum esse quid proposuerint, videli- cet Deum incommutabilem esse, unde in noua lege nihil constituisse quod priori derogarit, quin potius eandem esse legem nouam & anti- quam, sed illam in litera, hanc in spiritu; illam in figura, istam in ve- ritate. Quod ita esse, olim in visio- ne Ezechieli Prophetæ præmon- stratum est, ubi *rota in medio rotæ* vi- sa esse memoratur. Rota quippe in medio rotæ, est testamentum no- uum inter testamentum vetus, quia quod vetus testamentum designauit, hoc nouum exhibuit: Nihil ergo Deus incommutabilis in hoc mutauit, qui alterum alte- ro ita supposuit, ut vnum esset signi- ficans, aliud significatum.

Hoc ergo primo populus iste *nesciret*, quia significans legit, sed sig- nificatum non intellexit: post- quam verò diuina visitatus gratia cœpit agnoscere & credere literam esse occidentem, spiritum verò viuifi-

Refellitur argumen- tum Iudai- ci populi, & ostendi- tur legem nouam non fuisse superflu- am sed ne- cessariam.

Ezech.

Ignorantia populi Iu- daici qualis fuerit.